

Program Operacyjny Rybactwo i Morze” w 2018 r.

Rok 2018 był jednym z najważniejszych etapów wdrażania Programu Operacyjnego „Rybactwo i Morze”. Instytucje zaangażowane we wdrażanie PO RYBY 2014 – 2020 stanęły w jednym czasie przed zadaniami związanymi zarówno z procesem desygnacji instytucji w ramach programu, pierwszym rokiem, w którym obowiązywała zasada n+3, jak i realizacją celów pośrednich ram wykonania. Ponadto, równocześnie prowadzone były negocjacje z Komisją Europejską dotyczące zmiany Programu Operacyjnego, zakończone pozytywną decyzją KE z dnia 23 listopada 2018 r.

Pod koniec 2017 r., zgodnie z art. 124 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013, Instytucja Audytowa przeprowadziła audyt desygnacyjny w ramach Programu Operacyjnego „Rybactwo i Morze na lata 2014-2020”, w celu oceny spełnienia przez Instytucję Zarządzającą kryteriów desygnacji określonych w załączniku nr XIII do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 oraz audyt desygnacyjny systemu informatycznego LIDER oraz środowiska teleinformatycznego, w którym system funkcjonuje w ramach Programu Operacyjnego „Rybactwo i Morze na lata 2014-2020”.

W sprawozdaniu z audytu, Instytucja Audytowa zawarła szereg rekomendacji, które powinny zostać spełnione przez Instytucję Zarządzającą, Instytucję Certyfikującą i instytucje pośredniczące. Do najważniejszych rekomendacji należało:

1. Zatwierdzenie wszystkich procedur w ramach PO RYBY 2014 – 2020;
2. Zakończenie prac nad systemem informatycznym wspierającym program, przede wszystkim w zakresie danych niezbędnych do poświadczeń wydatków, generowanie raportów z systemu, zaimplementowanie do systemu wszystkich niezbędnych pól wynikających z wymogów rozporządzeń unijnych;
3. Opracowanie zasad konkurencyjności w ramach operacji nie podlegających przepisom ustawy Prawo zamówień publicznych, w tym nakładanie korekt finansowych w przypadku naruszeń i wykluczenia możliwości udzielania zamówień podmiotom powiązanym z beneficjentem;
4. Zmodyfikowanie procedur w taki sposób, aby na każdym etapie obsługi wniosku o dofinansowanie i realizacji operacji miały miejsca weryfikacje horyzontalnych zasad wdrażania funduszy unijnych, takich jak partnerstwa i wielopoziomowego zarządzania, promowania równouprawnienia, niedyskryminacji, zrównoważonego rozwoju, zapewnienia, że nie zostaną do dofinansowania wybrane operacje, które zostały fizycznie ukończone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie;
5. Opracowanie systemu zapewniającego prawidłową analizę ryzyka w każdym elemencie wdrażania programu.

O przeprowadzonej desygnacji Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej poinformował Komisję Europejską w dniu 25 lipca 2018 r.

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Morski i Rybacki

W celu spełnienia zasady n+3, do końca roku niezbędne było poświadczenie wydatków do Komisji Europejskiej w kwocie około 86 mln euro, w części finansowania unijnego.

Przedłużający się proces desygnacji instytucji w ramach PO RYBY 2014 – 2020 spowodowały, że do końca lipca 2018 r. Instytucja Certyfikująca zadeklarowała do Komisji Europejskiej jedynie ok. 23,5 mln euro. Tym samym, w celu pełnej realizacji zasady n+3 w 2018 r., w ciągu pół roku niezbędne było wydatkowanie środków w wysokości dwukrotnie wyższej niż przez pierwsze półtora roku wdrażania programu. Ryzyko utraty części alokacji było bardzo wysokie. Dzięki intensyfikacji prac, w tym przede wszystkim priorytetowemu traktowaniu wniosków wpływających na spełnienie realizacji zasady n+3 i przekazywaniu wniosków z bardziej obłożonych oddziałów Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, do końca roku 2018 zadeklarowano we wnioskach o płatność prawie 90 mln euro w części finansowania unijnego, realizując w pełni zasadę n+3 za ten rok.

W celu usprawnienia realizacji PO RYBY 2014 – 2020, Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej dokonał zmian legislacyjnych w 2018 r. w aktach prawnych dotyczących szczegółowych warunków i trybu przyznawania i wypłaty pomocy finansowej na realizację operacji w ramach Priorytetów 1-5 oraz w sprawie podziału środków finansowych na realizację Programu Operacyjnego "Rybnactwo i Morze".

Od 2016 roku trwały prace nad zmianą Programu Operacyjnego, których uwieńczeniem była decyzja KE o zmianie PO RYBY 2014 – 2020 z dnia 23 listopada 2018 r. Zmiany Programu Operacyjnego „Rybnactwo i Morze” dotyczyły przede wszystkim realokacji środków z Priorytetu 2 na Priorytet 1.

Pozostałe zmiany dotyczyły przede wszystkim:

- zmian w zakresie niektórych ze wskazanych w PO RYBY 2014-2020 instytucji - wynika wprost z dokonanych w Polsce w roku 2015 zmian struktury administracji rządowej,
- wprowadzenia zapisów o wkładach własnych,
- wprowadzenia zmian w zakresie szkód wyrządzonych połowom,
- wdrażania RLKS,
- wartości docelowych wskaźników w związku z dokumentem FAME
- strategii komunikacji PO RYBY 2014-2020.

Zmiana Programu Operacyjnego miała również istotny wpływ na realizację ram wykonania, gdyż w jej wyniku zmianie uległa znaczna część celów pośrednich. W ramach wszystkich priorytetów cele zostały osiągnięte w wysokościach wynikających z rozporządzenia 215/2014 z wyjątkiem Priorytetu 6. Brak spełnienia celów pośrednich dla Priorytetu 6 Wspieranie

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Morski i Rybacki

wdrażania Zintegrowanej Polityki Morskiej wynika z małego zainteresowania potencjalnych beneficjentów tym priorytetem. Działania tego priorytetu obejmują zarówno projekty inwestycyjne, jak i tzw. projekty miękkie polegające na publikacjach naukowych oraz promowaniu ochrony środowiska morskiego. Katalog beneficjentów był ograniczony w głównej mierze do podmiotów publicznych realizujących zadania statutowe objęte działem administracji rządowej gospodarka morską, jednak podmioty te nie były zainteresowane realizowaniem działań objętych Priorytetem 6.

Realizacja Priorytetów w 2018 r.

Priorytet 1 Promowanie rybołówstwa zrównoważonego środowiskowo, innowacyjnego, konkurencyjnego i opartego na wiedzy

W ramach Priorytetu 1, w 2018 r. ARiMR zatwierdziła do realizacji 1733 operacje, na łączną kwotę opiewającą niemal na 300 mln złotych, co stanowi ponad 30% dostępnej alokacji tego priorytetu. Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. zatwierdzono do realizacji 3184 operacje, na łączną kwotę ponad 582 mln złotych (ponad 59% alokacji).

Również w kwestii kontraktowania środków należy zwrócić uwagę na stale zwiększające się tempo realizacji. W 2018 r. ARiMR podpisała 922 umowy o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania przekraczającą 286 mln zł (29,12% alokacji). Od początku realizacji Programu Operacyjnego zakontraktowano 2174 umowy czynne na łączną kwotę 454 mln zł (46% dostępnej alokacji). Tym samym, w roku 2018 podpisano 63% wszystkich umów zakontraktowanych do tej pory w ramach tego Priorytetu.

Nieco wolniejszy postęp miał miejsce w kwestii rozliczania realizowanych operacji. W 2018 r. ARiMR rozliczyła wydatki w ramach 647 operacji, na łączną kwotę 77 mln zł (7,84% dostępnej alokacji). Od początku wdrażania Programu Operacyjnego rozliczono prawie 20% wydatków w ramach tego priorytetu. Wolniejsze tempo rozliczania wydatków wynika przede wszystkim z zakończenia realizacji działania 1.6 Trwałe zaprzestanie działalności połowowej, a także z faktu, że zakontraktowane operacje o charakterze inwestycyjnych są w fazie realizacji.

Priorytet 2 Wspieranie zrównoważonej środowiskowo, innowacyjnej, zasobooszczędnej, konkurencyjnej akwakultury, opartej na wiedzy

Tylko w 2018 r. ARiMR zatwierdziła w ramach Priorytetu 2 do realizacji 1207 operacji, na łączną kwotę opiewającą na ponad 446 mln złotych, co stanowi ponad 51% dostępnej alokacji tego priorytetu. Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. zatwierdzono do realizacji 1461 operacji, na łączną kwotę ponad 702 mln złotych (ponad 80% alokacji).

Również w kwestii kontraktowania środków należy zwrócić uwagę na stale zwiększające się tempo realizacji. W 2018 r. ARiMR podpisała 1142 umowy o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania przekraczającą 377 mln zł (ponad 43% alokacji). Od początku

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Morski i Rybacki

realizacji Programu Operacyjnego zakontraktowano 1161 umów czynnych na łączną kwotę 390 mln zł (44% dostępnej alokacji). Tym samym, w roku 2018 podpisano 97% wszystkich umów zakontraktowanych do tej pory w ramach tego Priorytetu.

Bardzo szybki postęp w ramach Priorytetu 2 miał miejsce również w kwestii rozliczania realizowanych operacji. W 2018 r. ARiMR rozliczyła wydatki w ramach 987 operacji, na łączną kwotę ponad 240 mln zł (27,60 % dostępnej alokacji). Od początku wdrażania Programu Operacyjnego rozliczono prawie 28% wydatków w ramach tego priorytetu. Duże temp rozliczania operacji wynika przede wszystkim z wydatków poniesionych w ramach działania 2.5 Akwakultura świadcząca usługi środowiskowe w ramach którego rozliczono wydatki w zakresie 909 operacji na łączną kwotę ponad 208 mln zł, stanowiącą prawie 100% dostępnej alokacji w ramach tego działania.

Priorytet 3 Wspieranie wdrażania Wspólnej Polityki Rybołówstwa

Specyfika wdrażania Priorytetu 3 powoduje, że nabory wniosków o dofinansowanie przeprowadzane są jedynie na potrzeby instytucji wybranych przez Instytucję Zarządzającą do realizacji działań w zakresie kontroli i egzekwowania oraz gromadzenia danych. Tym samym, realizację operacji można zaplanować i nie zależy od czynników zewnętrznych.

Priorytet ten związany jest z bieżącą działalnością Inspektorów Rybołówstwa Morskiego, Państwowej Straży Rybackiej, Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Morskiego Instytutu Rybackiego.

Do końca 2018 r. zatwierdzono do realizacji i zakontraktowano operacje na całą dostępną alokację działań związanych z modernizacją i zakupem statków, a także z gromadzeniem danych, co wraz z dotychczas zakontraktowanymi wydatkami na działania związane z kontrolą i egzekwowaniem stanowi 86% alokacji w ramach tego Priorytetu.

Priorytet 4 Zatrudnienie i spójność terytorialna na obszarach rybackich

Od maja 2017 roku rybackie lokalne grupy działania rozpoczęły nabory wniosków u beneficjentów programu w ramach 36 wdrażanych Lokalnych Strategii Rozwoju .

Tylko w 2018 r. lokalne grupy działania wybrały do dofinansowania 1007 operacji na łączną kwotę przekraczającą 129 milionów złotych, a wraz z działaniami dotyczącymi współpracy zdecydowano o dofinansowaniu dla 1050 operacji na kwotę ponad 132 mln zł, co stanowi 35% dostępnej alokacji dla Priorytetu 4. Od początku wdrażania Programu zdecydowano o wyborze do dofinansowania 1904 operacji na łączną kwotę przekraczającą 281mln zł, co stanowi ponad 75% dostępnej alokacji.

Według stanu na koniec grudnia 2018 r. zawartych zostało 1112 umów czynnych, na kwotę ponad 170 mln zł (45% alokacji), z czego w 2018 r. 965 zostało zawartych w roku 2018, na kwotę 142 mln zł.

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Morski i Rybacki

Priorytet 5 Wspieranie obrotu i przetwarzania

Do końca 2017 r. podpisano jedynie 5 umów o dofinansowanie na kwotę 2,5 mln zł. W 2018 r. nastąpiła znaczna intensyfikacja działań związanych z wdrażaniem tego Priorytetu. Wnioskodawcy złożyli w 2018 r. 86 wniosków o dofinansowanie, na kwotę blisko 171 mln zł, co stanowi ponad 50% dostępnej alokacji. Jednakże ze względu na niekwalifikowalność części wnioskowanych wydatków oraz na długi okres rozpatrywania wniosków w ramach działania 5.4 Przetwarzanie produktów rybołówstwa i akwakultury, aż 33 wnioski o dofinansowanie zostały odrzucone (47 mln zł). Podpisano 60 umów na kwotę ponad 83 mln zł (25% dostępnej alokacji), a do końca 2018 r. rozliczono wydatki w ramach 28 operacji na łączną kwotę ponad 23,5 mln zł).

Priorytet 6 Zintegrowana Polityka Morska

Ze względu na specyfikę realizacji operacji w ramach Priorytetu 6 oraz opracowywanie założeń pod jego efektywne wdrażanie, do maja 2018 r. nie przeprowadzono żadnych naborów wniosków o dofinansowanie w ramach Priorytetu 6. W wyniku pierwszych naborów złożono 10 wniosków o dofinansowanie na łączną kwotę ponad 3,6 mln złotych. Nie została jednak podpisana żadna umowa o dofinansowanie.

Działania tego priorytetu obejmują zarówno projekty inwestycyjne, jak i tzw. projekty miękkie polegające na publikacjach naukowych oraz promowaniu ochrony środowiska morskiego. Katalog beneficjentów był ograniczony w głównej mierze do podmiotów publicznych realizujących zadania statutowe objęte działem administracji rządowej gospodarka morską, jednak podmioty te nie były zainteresowane realizowaniem działań objętych Priorytetem 6. Spośród wybranych do dofinansowania operacji, 7 wnioskodawców zrezygnowało z ich realizacji.